10. High-Risk AI - EU AI Act Guide // Orrick AI Resource Center. URL: https://ai-law-center.orrick.com/eu-ai-act/high-risk-ai/.

11. Manish Gupta Secure LLM for Government: Why Public Sector AI Needs a Different Playbook // Innefu Labs. March 10, 2026. URL: https://innefu.com/secure-llm-for-government-why-public-sector-ai-needs-a-different-playbook/.

12. Jamil Alshaer Mitigating Data Leakage in High-Compliance Environments: A Governance Framework for Local TechRxiv. 10 January 2026. DOI: 10.36227/techrxiv.176800912. 24304866/v1. URL:

13. Моца В. В. Теоретико-методологічні засади використання кримінального аналізу оперативними підрозділами правоохоронних органів України. *Науков. вісник Ужгород. Нац. унів-ту. Серія «Право».* Вип. 73: ч. 2. 2022. С. 141–147.

14. Рижков Е. В. Прикладні аспекти впровадження штучного інтелекту в системи біометричної ідентифікації та відеоаналітики в діяльності підрозділів Національної поліції України. *Роль OSINT-досліджень у підвищенні рівня національної безпеки України :* матер. Всеукр. наук. конф. (м. Львів, 07 травня 2026 р.). / укладачі : О. І. Пацула, І. О. Ревак. Львів : ЛьвДУВС, 2026. С. 172–175. DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.20718088.

15. Погорецький М. А. Штучний інтелект у доказуванні в досудовому та судовому провадженнях. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право».* 2025. Вип. 58. Ч. 4. С. 398–417. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/12/58.pdf

Русиник Андрій Михайлович,
начальник Управління кримінального
аналізу Головного управління
Національної поліції в Донецькій області

СПЕЦИФІКА РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кримінальний аналіз – це професія та процес, у яких використовується комплекс кількісних і якісних методів для аналізу даних, що мають цінність для правоохоронних структур та їхніх громад. Він охоплює аналіз злочинів і злочинців, жертв злочинів, порушень громадського порядку, проблем якості життя, проблем дорожнього руху та внутрішніх операцій поліції,

а його результати підлягають використанню в кримінальних розслідуваннях і кримінальному переслідуванні, патрульній діяльності, стратегіях запобігання та скорочення злочинності, а також для розв'язання проблем та оцінювання ефективності діяльності поліції [1, с. 6].

Отже, кримінальний аналіз як вид інформаційно-аналітичної діяльності полягає у перетворенні масиву розрізнених даних на аналітичний продукт, необхідний для виявлення, розкриття, розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Повномасштабна збройна агресія проти України докорінно змінила архітектуру безпекового середовища, висунувши перед правоохоронною системою низку безпрецедентних викликів. В умовах воєнного стану, і особливо на прифронтових територіях, традиційні методи оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування часто виявляються ускладненими або неможливими через бойові дії, руйнування інфраструктури, мінну небезпеку та масову міграцію населення. У цьому контексті кримінальний аналіз набуває більшого значення в розкритті та попередженні злочинів.

Специфіка функціонування підрозділів кримінального аналізу на прифронтових територіях характеризується кількома ключовими факторами. По-перше, це кардинальна зміна структури злочинності, а саме поряд із загальнокримінальними правопорушеннями (мародерство, шахрайство, незаконний обіг зброї та інші) критичної ваги набули злочини проти основ національної безпеки (колабораційна діяльність, державна зрада) та воєнні злочини. По-друге, фізичний доступ до місць вчинення злочинів часто обмежений або небезпечний, що змушує правоохоронців зміщувати фокус із традиційного збору доказів на збір та аналіз цифрових слідів.

Саме тому критичної ваги набуває ефективне застосування спеціалізованого програмного забезпечення та інструментів розвідки на основі відкритих джерел (OSINT). Зважаючи на те, що воєнні злочинці, колаборанти та силові структури країни агресора активно використовують цифрові канали для координації своїх дій, вербування громадян України чи поширення пропаганди, здатність підрозділів кримінального аналізу оперативно знаходити актуальну інформацію, обробляти великі масиви даних та якісно аналізувати здобуті різноманітні дані дає можливість здобувати доказову базу для досудового

розслідування та оперативно значущу інформацію, необхідну для подальшого притягнення винних до відповідальності.

Швидкий розвиток електронно-обчислювальної техніки і програмного аналітичного забезпечення, інформаційних технологій тощо дав новий поштовх для розвитку інноваційних підходів до роботи з інформаційними масивами. Що сучаснішим є програмне забезпечення, то більші можливості відкриваються у здійсненні кримінального аналізу. Наявність програмного аналітичного забезпечення, а також вміння його використовувати є необхідною умовою для проведення кримінального аналізу. Особливу роль у цьому відіграє особа того, хто здійснює кримінальний аналіз, його креативність, кмітливість, логічне мислення тощо [2, с. 23].

Сучасна практика кримінального аналізу в прифронтових регіонах неможлива без інтеграції інноваційних технологій та систем на базі штучного інтелекту.

Системи розпізнавання облич відіграють критичну роль у виявленні осіб, причетних до вчинення злочинів у тому числі ідентифікація підозрюваних у скоєнні воєнних злочинів, а також у встановленні осіб невпізнаних трупів та розшуку безвісти зниклих. Спеціалізоване програмне забезпечення Clearview AI стало одним із найпотужніших інструментів використання штучного інтелекту в повсякденній діяльності підрозділів кримінального аналізу. Clearview AI включає найбільшу з відомих баз даних, що містить зображення облич, отриманих із загальнодоступних веб-ресурсів, включаючи новинні ЗМІ, веб-сайти з фотографіями, загальнодоступні соціальні мережі та багато інших відкритих джерел. Хоча Clearview AI демонструє найкращі результати з розпізнання для максимальної ефективності варто комбінувати від 3 до 5 різних систем розпізнавання облич. Це обумовлено тим, що кожен сервіс використовує власні нейромережі та різні алгоритми розпізнавання, що підвищує ймовірність точного збігу. Деякі системи можуть містити унікальні джерела фотозображень та мати доступ до різних баз даних, що може значно підвищувати ефективність розпізнання осіб та встановлення додаткових відомостей, а також перевірка інформації через кілька незалежних джерел знижує ризик помилкових збігів при ідентифікації особи за фотозображенням.

В умовах воєнного стану та цифрової трансформації злочинності розвідка на основі відкритих джерел (Open Source Intelligence, OSINT) стала фундаментальним напрямом роботи підрозділів кримінального аналізу. Для прифронтових територій, де фізичний доступ до певних локацій обмежений або неможливий, а ворожі агентурні мережі діють глибоко законспіровано, OSINT виступає основним інструментом дистанційного збору оперативно значущої інформації.

На відміну від базового інтернет-пошуку, розвідка на основі відкритих джерел (OSINT) вирізняється глибинним, алгоритмізованим підходом до збору даних. Ця методика дозволяє аналізувати не лише первину інформацію в мережі, а й раніше скомпрометовані чи навіть видалені дані. Такий комплексний інструментарій дає змогу кримінальним аналітикам ефективно виявляти цифрові сліди фігурантів та вибудовувати складні ланцюжки їхніх цифрових зв'язків.

Серед програмних інструментів, що працює на основі відкритих джерел виділяється своїми можливостями BigDataPeople 2. Він за хвилини аналізує великий масив текстових та візуальних цифрових слідів у відкритих джерелах (спираючись більше на аналіз соціальних мереж об'єкта дослідження), створюючи на їх основі звіт, автоматично ідентифікує ризиковий контент військової і екстремістської тематики. Це дозволяє суттєво скоротити час роботи аналітика та не пропустити важливих висновків.

Аналітики збирають так звані «цифрові сліди», використовуючи цілий комплекс OSINT методів відносно воєнних злочинців. За допомогою геопросторової розвідки (GEOINT) здійснюється процес встановлення точних координат місця, де було зроблено фотографію чи відеозапис. Геопросторовий аналіз – це сукупність методів та інструментів кримінального аналізу, які застосовуються на всіх його рівнях (стратегічний, оперативний та тактичний), що направлені на отримання даних за допомогою різних GIS, геологічних, топографічних карт, а також карт маршрутів, як підрозділів поліції, так і злочинців, логістичних карт, схем тощо; картографування кримінальних правопорушень, щодо злочинної діяльності та встановлення взаємозв'язків в цих даних, з метою виявлення нової інформації щодо розслідуваних кримінальних правопорушень [3, с. 281]. Це фундаментальний метод, який прив'язує цифровий доказ до конкретної території.

Аналітики шукають у кадрі унікальні орієнтири такі, як форму перехресть, специфічні будівлі, дорожні знаки, рельєф місцевості (гори, вигини річок) або навіть розташування стовпів ліній електропередач використовуючи різноманітні інструменти для роботи з картами.

Військові часто залишають сліди у соціальних мережах (VKontakte, Telegram, TikTok та інші). Аналітики вивчають специфічні шеврони на формі, тактичні знаки на техніці, геотеги на фотозображеннях, а також коментарі родичів, списки нагороджених та інші матеріали, які присутні у відкритих джерелах використовуючи системи розпізнавання облич, зворотний пошук зображень, спеціалізовані парсери для вивантаження видалених сторінок та кешу пошукових систем.

Список задач та підходів може доповнюватись та змінюватись відповідно до задач, які стоять перед OSINT-дослідженням, однак загалом (у більшості випадків) задачі звужуються до ідентифікації, верифікації, та опису з метою визначення причинно-наслідкового зв'язку. Відповідно, інструментарій є широким і в більшості випадків не є статичним [3, с. 292].

Отже, можна зробити висновок, що OSINT у кримінальному аналізі не має єдиного універсального шаблону. Це динамічна методологія, де інструменти є лише мінливим засобом для досягнення сталих цілей – встановлення особи, перевірки або встановлення фактів та доведення причинно-наслідкових зв'язків. Відповідно, ефективність аналітика залежить від його здатності безперервно адаптувати свій інструментарій та навички.

Сучасний кримінальний аналіз – це технологічно місткий процес, який вимагає комплексного застосування штучного інтелекту та потужних аналітичних платформ для обробки великих даних. Проте вирішальним фактором результативності залишається людський капітал. Здатність аналітика гнучко адаптувати цифрові інструменти, застосовувати нестандартні алгоритми пошуку та безперервно вдосконалювати свої навички відповідно до передових міжнародних практик є ключовою запорукою успішного встановлення винних осіб для подальшого притягнення їх до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Exploring crime analysis: Readings on essential skills / ed. by K. Gallagher et al. 3rd ed. Overland Park, KS : International Association of Crime Analysts, 2017. 414 p.

2. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.
3. Реалізація філософії «Intelligence-led Policing» в системі кримінального аналізу Національної поліції України : монографія / О. Користін та ін. ; за заг. ред. О. Є. Користіна. Київ : ВАЙТ, 2024. 450 с.

Русняк Ірина Сергіївна,
т.в.о. начальника Управління
кримінального аналізу Головного
управління Національної поліції
в Дніпропетровській області

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах кримінальний аналіз є одним із ключових інструментів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів. Його значення постійно зростає у зв'язку з ускладненням криміногенної обстановки, збільшенням обсягів інформації, необхідної для опрацювання, розвитком цифрових технологій та впровадженням сучасних підходів до управління правоохоронною діяльністю. Відповідно, ефективність функціонування підрозділів кримінального аналізу безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки аналітиків [1, с. 5].

Становлення кримінального аналізу в системі Національної поліції України відбувалося поступово та значною мірою спиралося на міжнародний досвід. На початковому етапі розвитку відповідних підрозділів спеціалізована підготовка аналітиків фактично була відсутня, а необхідні знання та практичні навички працівники здобували безпосередньо під час службової діяльності. Вагомий внесок у розвиток професійної підготовки фахівців зробили міжнародні партнери України, які сприяли впровадженню сучасних методик кримінального аналізу, проведенню навчальних заходів та обміну практичним досвідом [2, с. 6; 4, с. 4].